

KERKEN SAMEN — SAMEN KERKEN

JAARGANG 41

NUMMER 1

JANUARI 2022

Kerken Samen – Samen Kerken (KSSK)

is een gezamenlijke uitgave van:

- **Protestantse Gemeente ‘de Graankorrel’**
- **Hervormde Gemeente Kortenhoef**
- **Hervormde Gemeente ’s-Graveland**

INHOUDSOPGAVE

Redactie	pagina 02
Administratie	pagina 02
Contactadressen van de kerken	pagina 03
Erediensten Hervormde Gemeente ’s-Graveland	pagina 04
Informatie Algemeen	pagina 04
Informatie Hervormde Gemeente ’s-Graveland	pagina 05

REDACTIE

Kopij voor dit blad kunt u inleveren bij de redactie van uw gemeente.

Uiterste inleverdata van kopij voor de komende edities:

4 februari	10 juni	28 oktober
4 maart	8 juli	2 december
1 april	26 augustus	
6 mei	23 september	

Graag alle kopij uiterlijk op deze dag **voor 19.00 uur** aanleveren. Kopij die later wordt aangeleverd kan niet meer worden geplaatst.

Opmaak KSSK

Dhr. J. van Veldhuizen
Egidius Blocklaan 24,
1241 BV Kortenhoef
Tel.: 0622 931 319
Email: janvv@kssk.nl

Redactie Protestantse Gemeente 'De Graankorrel'

Dhr. J. Hoekstra
Koninginneweg 74
1241 CW Kortenhoef
Tel.: 035 – 656 1550
Email: hoekstra@kssk.nl

Redactie Hervormde Gemeente Kortenhoef

Dhr. F. van Weeghel
Julianaweg 18
1241 VW Kortenhoef
Tel.: 035 – 656 4239
Email: vanweeghel@kssk.nl

Redactie Hervormde Gemeente 's-Graveland

Mw. R. Kleijn
Harinxmahof 6
1244 RC Ankeveen
Tel.: 035 – 656 2490
Email: kleijn@kssk.nl

De redactie gaat ervan uit dat alle kerkenraden en contactpersonen zich bij het inleveren van de kopij houden aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zoals beschreven in hun Privacyverklaring.

Daarom is de redactie niet aansprakelijk.

ADMINISTRATIE

Abonnementstarief: € 12,50 per jaar.

ING.nummer KSSK: **NL08INGB0002648558**

t.n.v. Kerken Samen van Ankeveen, 's-Graveland en Kortenhoef

Voor alle vragen over abonnementen, adreswijzigingen e.d. kunt u contact opnemen met:

Mw. R. Kleijn
Harinxmahof 6
1244 RC Ankeveen
Tel.: 035 – 656 2490
Email: kleijn@kssk.nl

CONTACTADRESSEN

PROTESTANTSE GEMEENTE 'DE GRAANKORREL'

Predikant:

Vacant

Bijstand pastoraat:

Ds. Stella Muns
Bastion 60
3823 BR Amersfoort
Telefoon: 06-27164242
Email: info@stellamuns.nl
www.deluistering.nl

Scriba:

Mw. J. de Vries
Jonkheer Sixhof 9
1241 CR Kortenhoef
Tel.: 035 - 656 4921
Email:
scriba@pgdegraankorrel.nl

HERVORMDE GEMEENTE KORTENHOEF

Predikant:

Vacant

Bijstand pastoraat:

Ds. W.M. Schinkelshoek
Tel: 06-24294908
Email:
w.m.schinkelshoek@ziggo.nl

Scriba:

Dhr. C.A.M. van der Lelie
Kortenhoefsedijk 65
1241 LR Kortenhoef
Tel.: 035 - 656 2821
Email:
augustvanderlelie@hotmail.com

HERVORMDE GEMEENTE 'S-GRAVELAND

Predikant:

Ds. G.J. van Meijeren
Noordereinde 12
1243 JG 's-Graveland
Tel: 035 – 6560598
Vrije dag: donderdag
Email: dominee@
hervormdegemeentesgravelan
d.nl

Scriba:

Mw. J.M. Pranger-Westland
Harinxmahof 2
1244 RC Ankeveen
Tel.: 035 – 656 3260
Email: scriba@
hervormdegemeentesgravelan
d.nl

EREDIENSTEN

HERVORMDE GEMEENTE 'S-GRAVELAND

De diensten zijn 'live' op de website www.hervormdegemeentesgraveland.nl te volgen. Ook vindt u daar de diensten van (ongeveer) de laatste 6 maanden. Bezoek onze website en klik op 'opnames'. U kunt kiezen uit luisteren naar de eventuele live uitzending of een eerdere opname beluisteren of downloaden.

Zondag	16 januari	10.00 uur	Ds. G. J. van Meijeren Coll.: Timon dichterbij / College van Kerkrentmeesters
(her)bevestiging ambtsdragers			
Zondag	23 januari	10.00 uur	Ds. Y. H. M. Hsu, Maarsen Coll: Diaconie / College van Kerkrentmeesters Extra coll. Instandhouding Predikantsplaats
Zondag	30 januari	10.00 uur	Ds. G. J. van Meijeren Coll: Diaconie / College van Kerkrentmeesters
Zondag	06 februari	10.00 uur	Ds. W. T. V. Verhoeven, Utrecht Coll: Diaconie / College van Kerkrentmeesters Extra coll. Instandhouding Predikantsplaats

INFORMATIE ALGEMEEN

Amnesty International

De verkoop van Amnesty International in de verschillende kerken van Wijdemeren heeft dit jaar € 522,95 opgebracht. Onze dank hiervoor.

Door de coronamaatregelen hebben we niet alle kerken kunnen bezoeken, maar we hopen dat rond de paasdagen de regelgeving zodanig is dat we wel kunnen verkopen voor en/of na de vieringen en diensten in de verschillende kerken. Tot die tijd kan er aan huis gekocht worden bij Janneke T. in Ankeveen.

Opbrengst 2021:

Oecumenische Wijk Gemeente	€ 227,95
Sint Martinusparochie Ankeveen	€ 136,00
Verkoop vanuit huis	€ 159,00

Anja V. en Janneke T.

INFORMATIE HERVORMDE GEMEENTE 'S-GRAVELAND

Meditatie

Goede voornemens

Psalm 100: *dient de Here met vreugde*

Goede voornemens, daar weet Psalm 100 wel raad mee, hij wenst ons een overtreffende trap van blijdschap en verheuging!

Psalm 100 is de meest blije Psalm van alle Psalmen.

De Psalm is een intochtslied, gezongen als men de tempel in Jeruzalem binnentrad.

De berijmde Psalm 100, van Willem Barnard zegt mooi:

*Treed statig binnen door de poort
Hier staat Zijn troon, hier woont Zijn Woord,
Heft hier voor God uw lofzang aan
gebenedijd Zijn grote Naam.*

Wij mogen ook met vreugde het huis van de Here binnen gaan, om daar met lof Zijn grote Naam te danken.

Want er wordt gezongen, en heel de aarde wordt opgeroepen te juichen, want de aarde is van de Here, ons gegeven om te bewonen.

Juich aarde, want de Here heeft ons gemaakt, Hem behoren wij toe.

Maar het is wel voor te stellen, dat wij hier moeite mee hebben. En waarschijnlijk hebben we wel wat anders aan ons hoofd. Is er wel rede tot vreugde?

Met de wetenschap dat er een pandemie gaande is over de gehele aarde. Misschien zit u in eenzaamheid alleen thuis.

Zijn er wel goede voornemens en vreugde, terwijl u ernstig ziek bent, of verdriet heeft door het gemis van een dierbare?

Het kan moeilijk zijn en toch zegt Psalm 100.... het is mogelijk, want te midden van de nood vindt ze God. Het gaat om de vreugde die is overwonnen door Jezus Christus, de goede Herder.

Want de Schepper is ook de Herder, die Zijn schapen nooit in de steek laat!

Wij hebben het getroffen met deze Herder, die zelfs Zijn leven gaf voor de schapen.

Want Hij werd Zelf een schaap en als een Lam werd Hij geslacht en deed Zijn mond niet open. Daarom mogen wij van generatie tot generatie met hart en mond Zijn Naam loven en prijzen!

En zoals ouders intens blij zijn en genieten als hun kinderen mogen spelen in de geborgenheid van de liefde van vader en moeder, zo is de Here God blij over ons die Hij gemaakt heeft, als wij Zijn lof bezingen.

Het slot van Psalm 100 zegt:

*Want God is overstelpend goed
die ons in vrede wonen doet,
Zijn goedheid is als morgendauw
elk nieuw geslacht ervaart Zijn trouw.*

Met deze goede voornemens mogen we het nieuwe jaar weer ingaan, als kwetsbare schapen, maar ontfermd en gedragen door de Herder van de schapen Jezus Christus, die Zelf ook met grote vreugde en blijdschap gezongen heeft:

*Gij zijt Mijn God, U zal Ik prijzen,
O God U roemen wijd en zijd,
Laat alle lof ten hemel rijzen,
Gods liefde duurt in eeuwigheid.*

W. K.

Meeleven

De moeder van Diny S. (Kortenhoef) is in de afgelopen periode overleden. Ze mocht thuiskomen en naar de Here Jezus toe. We wensen Diny en de hele familie die moeder en oma gaan missen Gods zegen.

Br. Wim N. (Naarden) is thuisgekomen nadat hij werd opgenomen met een lichte beroerte. Dankbaar is hij dat hij weer thuis mag zijn en we vragen om vertrouwen op God en Zijn hulp.

Nadat zr. Nelien V. (Hilversum) eerder in de maand geopereerd werd, is ook br. Peter V.

geopereerd. De operatie lijkt geslaagd en we bidden om een voorspoedig herstel.

Zr. Marijke A. (Kortenhoef) heeft een behandeling ondergaan in het ziekenhuis in de afgelopen maand. Die behandeling is goed gegaan en hopelijk zal het gehoopte resultaat daar ook zijn. Wij denken aan haar in ons gebed en bidden om vertrouwen in Gods hulp.

Desiree B. (Kortenhoef) heeft de afgelopen maand een operatie ondergaan. De hoop is dat deze operatie helpt tegen de migraine klachten waar ze al jaren mee kampt. Vooralsnog lijkt de ingreep geslaagd, het is afwachten in hoeverre het effect heeft.

Br. en zr. P.- van H. ('s-Graveland) maken een moeilijke tijd door. Eerst werd br. P. opgenomen in Ter Gooi Hilversum voor onderzoek en uiteindelijk ook operatie. Daarna werd ook zr. P. opgenomen na een val waarna ze ook geopereerd moest worden. Op hun hoge leeftijd is dat een reden tot zorg. De Here God zij hen een toevlucht en zij hen nabij. Vooralsnog liggen ze in Ter Gooi Hilversum. De plek van revalidatie is nog niet bekend.

Overleden

Op woensdag 29 december overleed br. Adrianus de K. in de leeftijd van 95 jaar. De begrafenis vond plaats op woensdag 5 januari op begraafplaats Berestein, voorafgegaan door een rouwdienst in onze kerk. Hij wordt gemist door zijn dochters, verdere familie en vrienden. Ook in ons midden zullen we hem missen. In een volgend nummer zal een In Memoriam staan. We wensen de familie en allen die hem gedenken Gods troost en nabijheid toe.

Gebed om eenheid

Van 16 tot en met 23 januari is de jaarlijkse week van gebed om eenheid onder de christenen. Christenen vanuit de hele wereld doen hieraan mee. Op

<https://www.weekvangebed.nl/> kunt u meer vinden en ook meedoen. Zondag 16 januari is het (her)bevestiging ambtsdragers en op deze zondag zullen we dan ook bidden om de eenheid van de kerk. In de traditie van de kerk wordt vaak over ambtsdragers als zichtbaar symbool van de eenheid van de gemeente en de kerk in breder verband gesproken. In die zin is het mooi deze twee zaken op die zondag te kunnen combineren.

Corona, Kringen en dergelijke

Wegens corona liggen de kringen voorlopig stil. Als deze situatie nog lang gaat duren, wordt overwogen om een en ander online aan te bieden. Maar laten we hopen dat de situatie snel herstelt. Voor de catechisatie wordt goed gekeken naar de situatie op de scholen en aan de hand daarvan een passende oplossing gezocht.

Ds. G. J. van M.

Uit de kerkenraad

Heil en zegen voor 2022, waarmee we ons mogen zetten in het licht van God. Licht van God, dat hoorbaar is in de woorden uit Numeri, als er staat: Moge de Heer het licht van zijn gelaat over je doen schijnen.... dat uitloopt op de bede: Moge de Heer je vrede geven. Wat er ook op ons pad komt. Ontvang licht en vrede van God. Wat is er mooier dan zo een jaar te beginnen? En daarom: zegen voor u allen over 2022. Weet dat u onder de aandacht van God wordt en bent gebracht. Om zo het nieuwe jaar te beginnen.

Ambtsdragers: bevestiging en herbevestiging

In de eredienst van 16 januari mogen we ons verheugen op de bevestiging van zuster Jacqueline V. en op de herbevestiging van zusters Iris A., Ellineke van den B. en Marjan P. We zijn dankbaar voor het werk van de kerkenraad, bidden God om zijn nabijheid voor ieder van ons en vragen Gods zegen over het werk dat binnen onze gemeente wordt gedaan.

Kerkdienst online

Zoals u eerder heeft kunnen lezen zijn de erediensten voorlopig **alleen** via kerktv of kerkradio te volgen. In de kerk zijn alleen medewerkers tijdens de eredienst aanwezig. Er zijn een beperkt aantal plaatsen in de kerkdienst beschikbaar voor gemeenteleden in bijzondere omstandigheden of tijdens een bijzondere dienst zoals op zondag 16 januari. Voor informatie hierover mailt u met de scriba (scriba@hervormdegemeentesgraveland.nl) Namens de kerkenraad wens ik u allen Gods onmisbare zegen en nabijheid toe.

Met vriendelijke groet,
Bert ter S.

Diaconie

De Collecte van **16 januari** is bestemd voor **Timon Dichterbij**:

“Wij richten ons op zorg voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen van 0 t/m 23 jaar en hun gezin. Timon helpt bij problemen met opvoeden en opgroeien. Kinderen, jongeren en hun gezin komen dichterbij hoop, herstel en perspectief. Onze motivatie en inspiratie is de christelijke levensovertuiging, waarbij iedere jongere of ouder, ongeacht (culturele) achtergrond en levensovertuiging, een beroep kan doen op Timon. Hierbij hebben we aandacht voor diversiteit.”

Hartelijk dank voor al uw gaven!
In de volgende KSSK weer een overzicht hiervan.

Rek.nr. Diaconie: NL23 RABO 0388 2336 05
t.n.v. Diaconie Herv. Gem. `s- Graveland

Rek. nr. Zending: NL31 RABO 0356 1912 57
t.n.v. Diaconie Herv. Gem. `s- Graveland

Met een groet namens de diaconie,
Iris A.
diaconie@hervormdegemeentesgraveland.nl

College van Kerkrentmeesters

Tot en met 31 december 2021 hebben we in de kerk € 152,87 CvKrm + € 89,10 IPP, totaal € 241,97 ontvangen. Hiervan was € 168,25 collectebonnen.

Via de bank is € 524,76 CvKrm + € 281,76 IPP, totaal € 743,52 ontvangen.

Totaal € 985,49

Tot en met 31 december is er € 1395,01 ontvangen voor de Eindejaarscollecte.

Bankrekeningnummer College van Kerkrentmeesters: NL65 INGB 0000 4918 04 t.n.v. Kerkvoogdij Herv. Gem. 's-Graveland. (Let op!! Het rekeningnummer voor het bestellen van collectebonnen staat hieronder)

Collectebonnen

Collectebonnen zijn verkrijgbaar door storting van het bedrag op bankrekeningnummer NL24 INGB 0000 5319 24 ten name van Hervormde Gemeente 's-Graveland.

Er zijn boekjes beschikbaar met een drietal waardes, te weten:

15 euro (20 x 0,75)

25 euro (20 x 1,25)

45 euro (20 x 2,25)

Als u bij uw overschrijving vermeldt welke waarde(s) u wilt ontvangen, dan zult u de door u bestelde boekjes ontvangen.

Voor verdere informatie kunt u terecht bij één van de Kerkrentmeesters.

Allen hartelijk dank voor uw gaven.
Het College van Kerkrentmeesters

Jeugdwerk

Vlak voor de kerstvakantie kwam **de vrijdagavondclub** nog een keertje - digitaal - bij elkaar om Sinterklaas te vieren. Er werden lootjes getrokken en de cadeautjes werden van tevoren 'zo onzichtbaar mogelijk' gebracht

bij de gegadigden. Een gezellige avond met cadeautjes en gedichten volgde!

De woensdagavondclub had net weer een clubavond gepland toen de maatregelen werden aangescherpt. De clubavond kon daardoor niet doorgaan. Daarom heeft de leiding tasjes gemaakt met iets leuks om te knutselen en een kerstkaart om de clippers een fijne vakantie te wensen en hen te laten weten dat de leiding hen mist.

Een nieuw jaar is begonnen en als leiding van **de woensdagavondclub, vrijdagavondclub en de Eat & Meet** hopen wij van harte dat we binnenkort weer clubavonden kunnen organiseren! We houden jullie op de hoogte. Tot gauw!

Bedankt en afscheid

Beste medegemeenteleden,
Het is zover. Na een aantal jaren van voorbereiden maken wij de stap naar de Achterhoek.

We willen jullie bedanken voor heel veel jaren van samen gemeente zijn en met elkaar meeleven in goede en in slechte tijden. We hopen in het oosten van ons land net zo'n fijne gemeente te vinden als hier.

Vanaf januari zullen wij nog wel af en toe als gast in de gemeente zijn.

We wensen via deze weg iedereen alle goeds toe.

Henk S. en Joke B.

Herinneren en vergeten: de sabbat onderhouden en gedenken

Op vrijdagavond, net voor zonsondergang, wordt in synagogen over de hele wereld het lied *lecha dodi likrat kallah* van Sjlomo ha-Levi Alkabetz (1505–1576) gezongen. Hiermee wordt de sabbat welkom geheten, als een bruid.

Lied

Het refrein en het eerste couplet daarvan luiden:

*Kom, mijn geliefde, de bruid tegemoet!
Laten we de sabbat verwelkomen!
'Onderhoud' en 'gedenk' in één uitspraak
liet hij ons horen, de enige God,
de Heer die één is en wiens naam één is,
hem tot roem, lof en sieraad.*

Sabbat

Het mystieke lied bezingt in negen coupletten de wekelijkse sabbat, maar ook de grote toekomstige sabbat, als symbool van de uiteindelijke verlossing. Het eerste couplet, hierboven geciteerd, begint met de woorden: 'onderhoud' en 'gedenk' in één uitspraak. Deze regel verwijst naar de twee versies van het sabbatsgebod in de Tien Woorden. Terwijl God volgens Exodus 20:8 gebod om de sabbat te *gedenken*, riep hij volgens Deuteronomium 5:12 het volk op om de sabbat te *onderhouden*. Naast dit opmerkelijke verschil in bewoording tussen de twee versies is er ook een verschil in context. Dat wordt duidelijk als we de versies naast elkaar lezen.

Gedenk de sabbat, het is een heilige dag.

Zes dagen lang kunt u werken en al uw arbeid verrichten, maar de zevende dag is een rustdag die gewijd is aan de HEER, uw God (...) Dat geldt voor u, voor uw zonen en dochters, voor uw slaven en slavinnen (...) Want in zes dagen heeft de Heer de hemel en aarde gemaakt, en de zee met alles wat er leeft, en op de zevende dag rustte hij, Daarom heeft de Heer de sabbat gezegend en heilig verklaard. (Bron: Exodus 20:8-11)

Onderhoud de sabbat, zoals de HEER, uw God, u heeft geboden; het is een heilige dag. Zes dagen lang kunt u werken en al uw arbeid verrichten, maar de zevende dag is een rustdag die gewijd is aan de HEER, uw God (...) Dat geldt voor u, voor uw zonen en dochters, voor uw slaven en slavinnen (...)

Bedenk dat u zelf slaaf was in Egypte totdat de Heer, uw God, u met sterke hand en opgeheven arm bevrijdde, Daarom heeft hij u opgedragen de sabbat te houden. (Bron: Deuteronomium 5:12-15)

Twee versies

In de versie die God volgens Exodus op de Sinaï gaf staat “*gedenk de sabbat*” in plaats van “*onderhoud de sabbat*”. De versie in Deuteronomium volgt pas later, na de lange tocht door de woestijn. Het volk Israël staat dan op het punt om het beloofde land binnen te trekken. Mozes spoort het volk aan om de geboden te blijven gehoorzamen, ook als hij er straks zelf niet meer zal zijn. Hij herinnert het volk aan het verbond op de Sinaï en herhaalt de Tien Woorden. In deze versie zegt hij dat het volk de sabbat moet *onderhouden*: “Onderhoud de sabbat, zoals de Heer, uw God, u heeft geboden.”

Hoe is dat met elkaar te verenigen? Deze blog gaat in op joodse interpretaties die er traditioneel van uitgaan dat er geen synoniemen, herhalingen of tegenstellingen in de Schrift staan, omdat die in haar geheel woord van God is. Door die bril kijken ze naar het afwisselend gebruik van 'gedenken' en 'onderhouden'. De verschillende werkwoorden moeten wel een verschillende betekenis hebben. Zo'n manier van kijken kan verrassende inzichten opleveren!

Twee in één

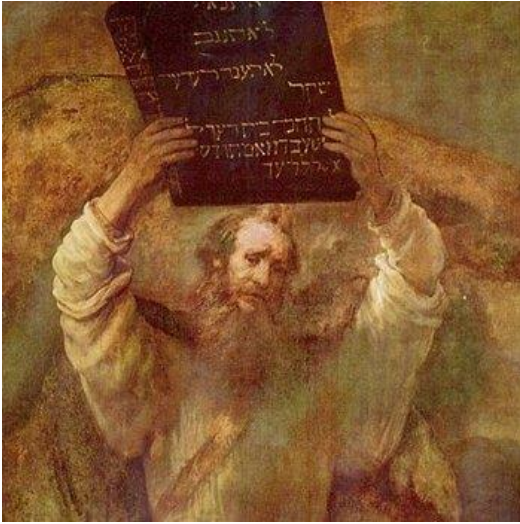
Door de eeuwen heen zijn verschillende verklaringen gegeven voor de tekstvariatie. Een belangrijke joodse uitleg is dat beide woorden, 'gedenk' en 'onderhoud', door God op hetzelfde moment werden uitgesproken, in één enkele uiting. Hoewel dat voor mensen

fysiek onmogelijk is, is het volgens de rabbijnen voor God geen probleem. Onder andere in het middeleeuwse werk Midrasj Aggada wordt daarbij verwezen naar Psalm 62:12, waar staat: “Eén heeft God gesproken, twee heb ik gehoord.”

Mensen van vlees en bloed kunnen niet alle nuances van de complexe uitingen van God verstaan, laat staan dat ze die kunnen weergeven op schrift. De veelzijdige, rijkgeschakeerde uitspraak van God wordt daarom noodgedwongen op twee manieren weergegeven. Elke weergave laat een andere nuance van de oorspronkelijke bedoeling zien. De keus voor deze twee schakeringen wordt op verschillende manieren uitgelegd, bijvoorbeeld: Je moet de sabbat door de week *gedenken* als hij er niet is, en je moet hem *onderhouden* als hij er is (zo bijvoorbeeld Misjnat rabbi Eliezer 20; Midrasj Aggada op Deut 5). Het is immers niet altijd sabbat, er zijn zes dagen waarop gewerkt moet worden. Als je lijdt onder de last van je werk, kun je zo troost vinden in het gedenken van de sabbat. Een andere verklaring interpreteert 'gedenk' als een mentale activiteit, iets wat je met je hoofd doet, maar 'onderhoud' als een zaak van het hart (Midrasj Tannaim). Je moet God dienen met hoofd en hart.

Schepping en bevrijding

Behalve de kwestie van de verschillende bewoordingen, is er ook nog het verschil in context. In Exodus wordt een verband gelegd met het scheppingsverhaal: God rustte op de zevende dag en verklaarde die heilig (Gen 2:1-3). Het volk Israël, en eigenlijk de hele schepping, moet dat in gedachten houden. Dat is dus een activiteit van het hoofd. Dit gedenken wordt gestimuleerd en actief vormgegeven door de drie verzen uit Genesis hardop uit te spreken in de sabbatavonddienst, en thuis bij de zegening van maaltijd.

In Deuteronomium wordt een ander verband gelegd, namelijk met de slavernij in Egypte. God wil niet dat zijn volk in eeuwige slavernij leeft. Daarom bevrijdde hij het met sterke hand uit het slavenhuis. Die bevrijdende daad van God is de reden die in deze versie gegeven wordt voor het onderhouden van de sabbat. Het woord dat in Deut 5:15 gebruikt wordt voor het houden van de sabbat is *la`asot*, wat 'doen/maken' betekent: de sabbat moet 'gemaakt' worden. Het houden van de sabbat wordt zo geïnterpreteerd als een actieve daad, een bevrijding van slavernij. Door alle werk en zorgen bewust van je af te schudden 'maak' je sabbat.

Juiste volgorde

Het valt op dat in het lied waarmee de sabbat als bruid wordt binnengehaald, de geboden 'onderhoud' en 'gedenk' niet in hun Bijbelse volgorde staan. In de Bijbel gaat het 'gedenk' uit Exodus immers vooraf aan het 'onderhoud' van Deuteronomium.

Eén van de redenen die worden gegeven voor deze afwijkende volgorde is dat 'onderhoud' zaken betreft waarvan je afstand moet nemen. Het gaat dan om al je wekelijkse beslommingen. 'Gedenk' slaat op de vreugde van de sabbat. Om de schoonheid en rust van de sabbat te omarmen moet je jezelf eerst bevrijden van de slavernij, oftewel van je dagelijkse zorgen. Het 'onderhoud' gaat daarom vooraf aan het 'gedenk'.

Recept voor een goed leven

De traditionele rabbijnse exegese vat de twee termen dus op als een weergave van verschillende facetten van wat God zei. Gods sabbatsgebod is zo rijk dat het in mensentaal niet in één woord te vatten is. Om de volledige betekenis van het gebod te vatten zijn daarom minstens twee woorden nodig, 'gedenk' en 'onderhoud'. Het aspect van gedenken refereert aan de schepping, het aspect van onderhouden refereert aan de slavernij die het werk soms kan zijn, als zware arbeid of als werk-verslaving. Gods wet is een weg ten leven, dus onderhoud en gedenk!

Dineke H.
Bijzonder Hoogleraar
Februari 2021